

Garderen



*Darpsproat
uut Garder*

februari 2010

VAN DE REDACTIE

Schrijven voor een blad als 'Darpsproat' is altijd weer een plezierige bezigheid. Steeds zijn er meer dan voldoende onderwerpen waarover je het licht zou willen laten schijnen.

In de vorige uitgave zijn we begonnen met het schrijven over de grote aantallen vrijwilligers in ons dorp. Het is een openbaring als je met die mensen praat. De inzet en het enthousiasme zijn zo groot! Vrouwen en mannen besteden een groot deel van hun vrije tijd aan de meest uiteenlopende bezigheden. Helpen bij sporters, schoolkinderen, oudere mensen, verenigingen. Het is gewoon teveel om op te noemen. We gaan proberen hen allemaal te bereiken en met hen te praten en de uitkomst daarvan in 'Darpsproat' te publiceren.

In haar kersttoespraak stelde koningin Beatrix dat er zo weinig belangstelling van mensen was voor anderen... Ik denk dat dat in Garderen (en gelukkig!!) helemaal niet het geval is. Er is hier zoveel hulp en burenhulp dat je er heel blij mee mag zijn. De oproep van de voorzitter van Plaatselijk Belang voor het helpen toeristen een aangenaam verblijf te geven is goed, maar nog veel beter is de hulp in je eigen dorp aan je eigen medebewoners, daar leven en wonen we zelf en daar moeten we het van hebben.

Zoals ik al zei, in Garderen zit dat wel goed. Mochten we in ons enthousiasme een groep vrijwilligers vergeten, dan moeten we dat absoluut horen! We willen in de loop van de komende jaren allen voor het voetlicht brengen en laten zien hoe hun werk wordt gewaardeerd!

Steeds weer doen we aan onze lezers de oproep ideeën in te brengen voor 'Darpsproat'. Ook nu weer.

Hebt u verhalen over wat er vroeger in en met Garderen gebeurde, over wat u vindt dat er nu moet gebeuren, het maakt allemaal niets uit, als het maar interessant is voor de mede-dorpsbewoners. U vertelt en wij maken er wel een verhaal van!

U zult al wel begrepen hebben dat we als redactie van 'Darpsproat' niets tegen toeristen hebben, integendeel. Ook wij weten dat een groot deel van de Garderense ondernemingen van de toerist afhankelijk is voor hun inkomen.

Maar het dorp Garderen is er vooral voor haar inwoners. Wij wonen hier en samen proberen we er wat van te maken. In eerste instantie voor onszelf, voor onze gezinnen en familie, voor onze mede-dorpsbewoners en ook voor de vreemdeling die ons dorp aandoet. Wij vinden dat alleen dit de juiste volgorde is en dat willen we zo houden. Ons Garderen mag niet ondersneeuwen onder het toerisme, dat is niet ons belang en dus ook geen plaatselijk belang.

Teveel grote borden ontsieren ons dorp en blokkeren vaak de trottoirs. Op dat gebied zou best wat ingetogenheid passen. Winkeliers moeten er aan denken dat hun bord de omgeving kan ontsieren en dat het daardoor niet aantrekkelijk is voor de klanten!!

De opzet van de nieuwe bruine richtingborden die aangeven waar bedrijven zijn te vinden, is een goed voorbeeld hoe het moet. Het is evenwichtig gedaan en geeft rust aan het oog. Misschien kunnen we samen met ons Plaatselijk Belang ook voor het andere bordenbos een nieuwe opzet vinden.

PvdB.

Op de drempel van 2010

De laatste dagen van 2009 was Garderen en omgeving in een prachtig wit kleed gehuld. De vorst zorgde er voor, dat alles mooi bleef liggen. De wereld zag er geweldig uit.

Gewoonte getrouw maken wij, als Plaatselijk Belang, de balans op van onze activiteiten. Ons blad 'Darpsproat' wordt door onze bewoners goed gelezen.

Gelukkig is het ledental dit jaar met 10% gestegen. Dat maakt de drukkosten draaglijker. Ook de presentatie van ons blad is sterk verbeterd. Een compliment voor het redactieteam. Enne... nieuwe leden zijn nog steeds welkom.

De 'Dr. Kruimelstaete'

De 'Dr. Kruimelstaete' wordt in januari in gebruik genomen. De eerste bewoners krijgen de zesde van die maand de sleutel. De inrichting van 'De Soos' en de Dagopvang start ook in januari. Met behulp van Rouke Bloemsma is het allemaal prachtig geworden. Het stichtingsbestuur heeft er menig uurtje ingestoken, maar het resultaat mag er zijn. In februari kunnen we proefdraaien. We kunnen nog helpers gebruiken. Denk maar eens aan de eerste keer schoonmaken... leder, die wel eens verbouwd heeft weet, dat als alles schoon is, weer een



'Dr. Kruimelstaete'

bouvvakker langs komt, die zo nodig...
Vandaar de oproep: kom ons helpen!

Verder zoeken we nog helpers m/v bij het serveren van de maaltijd (één keer per week), nog een extra klusjesman en andere vrijwillig(st)ers.

Ik weet, dat Anja van Bentum altijd belangstelling heeft voor helpers die de bewoners extra aandacht of hulp geven kunnen.

Het Medisch Centrum wordt een juweeltje. Alles onder één dak en ruim opgezet. Voor dementerende ouderen is er een gesloten afdeling voor acht personen met vierentwintig-uurs zorg. Ook de Garderense bevolking wordt steeds ouder en dementie is een kwaal, die ons allen kan treffen. In dat geval kunnen we stellen dat ze gelukkig ze in ons dorp blijven wonen.

De gezamenlijke maaltijd die één maal per week die onder leiding van Anja in de Gereformeerde Kerk plaats vindt, zal naar 'De Soos' van de 'Dr. Kruimelstaete' verhuizen. Alle ouderen van Garderen zijn welkom, zowel inwoners als niet-

inwoners. Natuurlijk wordt er wel een kleine vergoeding gevraagd. Kortweg: de Dr. Kruimel-stichting heeft een droom verwezenlijkt.

Oud Milligenseweg

De planning was om deze weg in 2009 gerenoveerd te krijgen maar dat is helaas niet gelukt. Er moeten nog kleine strookjes grond verworven worden. Deze zijn nodig om een goed fiets- en voetpad te realiseren. Wel ligt er een uitgewerkte tekening op tafel hoe de weg er uit komt te zien. Het voetpad vóór de 'Dr. Kruimelstaete' is klaar. De verdere werkzaamheden staan nu gepland voor 2010. Wordt vervolgd, zullen we maar zeggen.

De Hogesteeg, de Bakkerstraat, de Dorpsstraat en de Koningsweg

De voorbereiding voor deze wegrenovatie gaat voorspoedig. De inwoners van Garderen hebben inspraak gehad. In september 2009 was er in hotel Overbosch een avond georganiseerd. De opkomst was formidabel. De suggesties voor verbetering eveneens. Een aantal van deze voorstellen is in het plan

verwerkt. Natuurlijk is het onmogelijk om alle wensen te vervullen, maar mijn indruk was wel dat de provincie en de gemeente heel serieus naar ons luisterden.

In het dertig-kilometergebied van Garderen krijgen we nieuwe lantaarns en verder is de aanleg van de buis voor glasvezelkabel ons toegezegd. De uitvoering zal in 2010 plaatsvinden. Het wordt een omvangrijke operatie die vier tot zes maanden gaat duren. Vanwege de vervanging van de rio-lering kan het helaas niet anders. We hebben daar wel grote zorgen over. Plaatselijk Belang en GOV samen met twee ondernemers zullen de geplande wegomleidingen vooraf bekijken en zijn verzocht eventuele verbeteringen aan te brengen. Omdat ook de Oud Milligenseweg onderhanden genomen gaat worden, kunnen we constateren dat in 2010 wegonderhoud de hoofdmoot van onze activiteiten zal worden.

Woningen te koop

De verkoop van de huizen in Garderen gaat heel langzaam. Gelukkig kunnen we constateren, dat er ondertussen wel een aantal huizen verkocht zijn. De banken zijn misschien wel streng met het verstrekken van hypotheek, maar met een economie die zich (langzaam) herstelt en met een rente die langzaam omhoog kruipt, kan dat een aansporing zijn om nu toch maar het huis van je dromen te gaan kopen. Liefst in Garderen natuurlijk want vooral de jongeren moeten in ons dorp blijven.

Nieuwbouw

Er is in het afgelopen jaar druk overleg tussen de gemeente en de projectontwikkelaar geweest. Helaas mochten we de finale tekeningen nog niet laten zien. Nog een paar uitdaginkjes en dan...!! De starterswoningen zitten er nog steeds goed in en dat is een goede zaak.

Voor het laatst:

leilinden en renovatie graf van de schaapherder Klaas van Essen

Op 17 december 2009 hebben we het leilinden-project afgesloten. Er zijn z'n 330 bomen geplant. Dat moet over enige jaren een beeldbepalende indruk opleveren. Het project dorpsrenovatie (Putbrink, ANWB-borden, leilinden en welkomstborden) is hiermee beëindigd. Tegelijk met de renovatie van het graf van schaapherder Klaas van Essen hebben we dat gevierd. Het pad tussen de Mazenhofstraat en de Eikenlaan is nu naar hem genoemd. Mèt de leilinden die hierlangs geplant zijn, wordt het beeld rond de kerk met zijn oude leilinden verder versterkt. De renovatie is mede mogelijk gemaakt door diverse sponsors uit het dorp.

Oude huizen in Garderen

Voor 2010 heeft de gemeente de intentie geuit, om de dorps sfeer te behouden. Garderen is al goed op weg maar natuurlijk zijn er nog bedreigingen. Daarom moeten we alert zijn op ons erfgoed. Er is nu voldoende verdwenen. Plaatselijk Belang zal zich in de komende jaren inzetten om de sfeer in ons dorp, die we nog steeds hebben, te behouden.

En met die sfeer bedoelen we: **'Op het platteland, waar het leven goed is'**. Even weg uit het gehaaste westen en genieten van de eenvoudige en eerlijke schoonheid van de natuur. We hebben goud in onze handen. Laten we er voorzichtig mee omgaan.

De waterput in de Mazenhofstraat

De oude put uit 1806 is prachtig hersteld. Zonder veel ophef heeft de gemeente ervoor gezorgd dat ook deze kleine herinnering aan het verleden voor onze kinderen bewaard is gebleven. Hulde!!

De gletsjerkuil

Nu moeten we toch even mopperen op de gemeente. We hebben indertijd gemerkt dat een onbekende vandaal de bestaande bomen aan de rand van deze kuil omgezaagd heeft. Onze melding bij de politie leverde niets op?! Daar schijnt de politie niet voor te zijn?! Ons werd geadviseerd om dit aanhangig te maken bij de plantsoendienst van de gemeente. Aldus gedaan. Ondertussen had een (of meerdere) onbekend(e) perso(o)nen zeven nieuwe eiken geplant. Helaas vond de gebruiker van deze grond dat niet goed en heeft de nieuwe boompjes er weer uitgerukt.

Regelmatig hebben we tijdens ons tweemaandelijks overleg met de gemeente deze problematiek aangekaart. Het was in behandeling, werd ons steeds verteld. En nu zitten we met de brokken. Het document van de verwoesting ligt ergens in het gemeentehuis onder op

een stapel, maar bij wie? Omdat we geen verbaal van de verwoesting konden opmaken, is het volgen van de gemeentelijke actie moeizaam. Toch zullen we het er niet bij laten zitten. In de jaren '90 heeft o.a. Plaatselijk Belang tot aan de Hoge Raad een proces gevoerd en gewonnen. Even ter herinnering: men wilde de kuil met afval volstorten en zo egaliseren. Dat hebben we kunnen voorkomen! Nu moeten we weer actief blijven om de historische kuil te bewaren. De aparte vorm gaf aan, dat misschien de klei voor de stenen van de toren van de kerk in Garderen uit deze kuil is gehaald. Dat kan goed waar zijn, als men bedenkt, dat de ene zijde een steile wand had. Omdat het de laagste plek in het gebied was, stroomden de heel fijne zanddeeltjes naar de gletsjerkuil toe.

Behalve het mopperen op de gemeente kunnen we wel vermelden, dat de gemeente veel tijd en geld gestoken heeft om de wateroverlast te beheersen. De weg daar heeft een reconstructie ondergaan, waardoor het water niet meer automatisch de kuil instroomt. Ook 'Geldersch Landschap' heeft een opvangkolk gegraven om water naar hun terrein te laten afvloeien. Ook hier weer hulde daarvoor!

Zomermarkten

In de zomer van 2009 hebben we twee zomermarktdagen georganiseerd. Dit gebeurde onder verantwoordelijkheid van Plaatselijk Belang. De markten werden redelijk bezocht. Er waren leuke

aanzetten gedaan om een dorps sfeertje te maken. De ondernemersvereniging heeft de wens geuit om deze activiteit over te nemen. Het past ook beter in hun doelstelling. Wij maken daar natuurlijk geen bezwaar tegen: als het maar door gaat en daar hebben we alle vertrouwen in. Ieder, die een goed idee heeft hoe deze markt nog aantrekkelijker te maken, is van harte welkom.

‘De Koepel’

In onze vorige editie gaven we aan, dat ‘De Koepel’ ons zorgenkindje is. En dat is nog steeds zo. Onder de deskundige leiding van wethouder Van den Hengel hebben we in hotel Overbosch gediscussieerd over de toekomst van dit gebouw. Het is een feit dat het gebouw met emotie is omgeven. Jarenlang was het ‘het’ middelpunt in ons verenigingsleven. Helaas moeten we constateren, dat de jongeren er niet meer naar de disco komen en dat de ouderen naar de Kruielstaete gaan. Gert Hein Kevelam, namens de Oranjevereniging, deed een dringende oproep voor het behoud van een centrale plaats voor een dorps huis in het dorp. Heel treffend merkte hij op dat sport verbreedert. En juist dát maakt een dorp zo aantrekkelijk: de gemeenschapszin. Hij heeft een plan voor ogen om één van de doelgroepen voor een Dorps huis, te weten de sporters, een goede plaats in de gemeenschap te geven. Ook de belangen van de school en de muziekvereniging ‘TOG’ heeft hij niet vergeten. Wij volgen zijn inspanningen met grote interesse en sympathie.

Zandsculpturen in de Beeldentuin

De familie Van Ee heeft ons vele toeristen bezorgd. Vijfenvijftigduizend, om precies te zijn. Dat is een prestatie van formaat. Diverse ondernemers uit Garderen hebben hiervan mee geprofiteerd. Het viel voor de gemeente niet mee om de snelle ontwikkelingen die daar plaats vinden, in regels te vangen. Het is dan ook zo uniek, dat wat kan en soms niet mag en daardoor meestal op gespannen voet staat met de regels, hier vlot werd opgelost. Op een enkel incident na, is het verder goed verlopen. Uit het oogpunt van leefbaarheid van Garderen hopen we, dat zijn activiteiten in 2010 doorgang zullen vinden. Want laten we eerlijk zijn, zonder toeristen komt de helft van ons winkelbestand in moeilijkheden.

De winterfair

We hadden er vorig jaar twee van in ons dorp. Beide hebben het goed gedaan. Eentje vond plaats in de beeldentuin van Van Ee (circa 10.000 bezoekers) en de ander gezellig onder de molen. Ook daar was het goed vertoeven en dat deed het dorpse karakter van Garderen goed. Waarin een klein dorp groot kan zijn. Schitterend.

De Oranjevereniging

Het bestuur van onze Oranjevereniging heeft een geweldig idee gelanceerd: De bewoners van Garderen en omstreken worden uitgenodigd om op Koninginnedag in ouderwetse kledij en met oranje versiering deze nationale feestdag te vieren. Naast de bestaande activiteiten



Garderen 27/7/45

Wilhelmsch these Biergemeente

De Oranjev. Garderen '45 is voornemens op 4 Augustus v. a.
 een feestavond te geven, ter gelegenheid van de verjaardag
 van H. H. Prinses Irene. Als spreker voor die
 avond zal optreden den Eerw. K. R. Jacobs uit Rotterdam
 en voor de verland de muzikant: „Ons Genoegen“ en de
 Chr. Gem. Sangw. „Sursum Corda“ hier medewerking
 En nu verzoek ik u klafft om een vergunning voor
 deze feestavond, die zal gehouden worden in garage
 Schuitman en is steeds om 7 u. precies.
 En ver der nootig ik Edelachtbare Biergemeente namens het
 bestuur uit om een feestavond bij te komen
 Gaarne had ik als het zongrens mogelijk is u a. beucht
 terug om dat ik nog p. 4 programms wil laten drukken

In afwachting. Te lach Hogeachtend.
 Joh. Gerritsen Sec.
 Ruitweg 25 Garderen

Oranjev. „GARDEREN 1945”

Met deze nodigen wij U uit tot de
Feestavond op 4 Aug.
 ter gelegenheid van de verjaardag van
 H. K. H. Prinses Irene in
GARAGE SCHUITEMAN

Spreker: de Heer R. JACOBS (cand. theol.) hulpprediker
 bij de N. H. Gem. te Rotterdam, met medewerking van de
 Muziekveren. „Ons Genoegen“ en de Chr. Gem. Zang-
 vereen. „Sursum Corda” Aanvang 7 uur precies

Programma:

1. Wilt heden nu treden („Ons Genoegen”)
2. Openingswoord van den Voorzitter.
3. Wilhelmus te en 5e couplet, gezamenlijk te zingen, be-
geleid door („Ons Genoegen”)
4. Engelsche Volkslied
5. Nederlandsche Jubelmarsch
6. Oranjerede door den Eerw. Heer R. Jacobs.
7. Wilhelmus te en 5e couplet, 4-stemmig. („Sursum Corda”)
8. O mijn ziel houdt goeden moed
9. Onze Duitzen
10. Mijn grootvaders Klok
11. De Leeuwerik
12. Feestzang
13. Holland Jubelt
14. Feestklanken („Ons Genoegen”)
15. Potporie No 6
16. Canadeesche Volkslied
17. Finale
18. Slotwoord
19. Gezamenlijk zingen van Psalm 65 : 1.

J. DE BRUJN, Voorzitter.
 JOH. GERRITSEN Secretaris.
 Voor leden en begunstigers worden plaatsen open gehouden tot 6.55 u.
 Deze uitnodiging is strikt persoonlijk!

Ook in 1945 werd door de Oranjev. vereniging een feest georganiseerd.

wordt er een geweldig dorpsfeest van gemaakt. Laat ieder hier aan mee doen. Versier de staten, organiseer een straatfeest, maak de optocht nog leuker door uw burens te bewegen om samen mee te doen.

Klimbos

Fantastisch dat een aantal ondernemers met volle medewerking van onze wethouder van o.a. Toerisme erin geslaagd is om een nieuwe activiteit in Garderen te ontwikkelen: een klimbos tegenover camping 'De Hertshoorn'. We moeten onze gasten steeds weer weten te boeien. U weet wel: boeien en binden is de garantie voor de toekomst.

En dan nog enige dromen

- Een droom... om in de zomer, wanneer de straatverlichting in de vroege avond is uitgedaan en de oude huizen met (demontabele) spots worden belicht, om dan een aantal bewoners in historische kledij een spannend verhaal te laten uitbeelden... Een verhaal, dat zich daar ter plekke zou kunnen hebben afgespeeld. En op die manier op diverse plaatsen bij die oude huizen, korte sketches in de openlucht op te voeren. Een schaapherder neemt de mensen (de gasten?) mee naar het volgende punt. Maar ja, eerst moeten we dan een toneelschrijver vinden. Hebben we die in ons dorp?
- En nog een droom...: de verhalen, die de ouderen onder ons nog kennen op

een band op te nemen. Bij de plaatsen, waar zich dat afspeelde, een speciaal telefoonnummer zichtbaar maken. De gasten kunnen met hun mobiel deze verhalen ophalen. Goed voor het behoud van onze geschiedenis, en leuk voor de toeristen.

► Zo veel jonge muzikanten enthousiast te maken dat 'TOG' weer op volle sterkte in het dorp kan musiceren. En natuurlijk weer op een van de terrassen een uitvoering kan geven. Wat was dat een leuk initiatief van de zomer van 'De Bonte Koe' en 'TOG'. Fantastisch!!

► We willen een oproep doen voor een of meerdere vrijwilligers voor de VVV in de molen. Voor het geld hoef je niet te doen, maar als je ziet hoe de toerist het waardeert dat je met enthousiasme en deskundigheid leuke suggesties kunt geven, is dat zeker een onbetaalbare beloning. Sommigen onder u zullen zeggen: ik wil wel, maar ik weet niet zo veel van mijn omgeving. Hen kunnen we geruststellen. Dat leren we u wel. Het is ook geen fulltime baan. Met een dag in de week wordt het rooster ook gemakkelijker samengesteld. En de eerste tijd loop je met iemand mee.

► Dit jaar vieren we het feit, dat we 50 jaar lang de ouderen van Garderen een leuke, en geheel verzorgde dag hebben bezorgd. U weet wel, de autotocht door een mooie streek van Nederland met ergens een lunch en bij terugkomst door 'TOG' te worden ingehaald. Daar moeten we iets extra's voor gaan doen. Wie helpt hieraan mee?

► En tenslotte: een camperplaats te vinden, dicht bij het centrum en liefst ook dicht bij een restaurant. Deze overnachtingplaatsen vind je al in diverse gemeenten in Nederland. Ze zijn uitgevoerd met een punt voor waterinlaat en -afvoer. In een toeristenplaats als Garderen moet zo iets toch gemaakt kunnen worden. Niet iedere campinghouder is blij met campers. Deze rijden steeds gedurende de dag of nacht over de camping. Wie weet een mooie locatie?

Kortom:

We mogen concluderen, dat Garderen leeft en bloeit. Laten wij er zuinig op zijn en met z'n allen de schouders daar onder blijven zetten.

Cees Hoogeveen

*Algemene Ledenvergadering Plaatselijk Belang
maandag 8 maart 19.30 uur in de 'Dr. Kruimelstaete'.*

DE EERSTE BEWOONSTER VAN DE 'DR. KRUIELSTAETE'

Het is 26 januari en het is koud! Afgelopen nacht vroom het zo'n tien graden.

In de 'Dr. Kruielstaete' is de temperatuur beter en temidden van veel 'werkers van het laatste uur' lopen Cees van Middendorp en ik naar binnen om de eerste bewoonster op te zoeken.

Op de tweede etage is ze neergestreken, mevrouw Hendrika Mastenbroek-van den Belt. We vragen of we even mogen binnenkomen voor een foto en we worden heel hartelijk ontvangen.

'Wat is het hier fijn en wat ben ik gelukkig!' zijn haar welkomstwoorden als ze ons binnen noodt. 'Ik voel me net als koningin Wilhelmina op paleis 'Het Loo' in haar laatste levensfase'. Ik maak een foto met haar geliefde koningin wier portret achter haar hangt. 't Was voor ons maar een kort bezoek maar de warmte die in dubbele zin in het appartement van mevrouw Mastenbroek hing, begeleidde ons weer naar het koude buiten.

PvdB.



GARDERSE SOUNDBITES

Vandaag de dag wordt er in ons dorp nog maar weinig in het Garderense dialect gesproken. In de tijd dat ik de Prins Bernhardschool aan de Dorpsstraat bezocht – dat is alweer zo'n 50 jaar geleden – was dat wel anders. Veel kinderen kregen het Garders van huis uit met de papepel ingegoten en vonden het maar raar dat er daarnaast ook nog Algemeen Beschaafd

Nederlands bestond. Het onderwijzend personeel deed zijn uiterste best om dat in te prenten, maar toch ...

Het plaatselijke dialect had in het dagelijks leven sterk de overhand. Zó sterk dat nieuwkomers uit andere delen van het land ook probeerden mee te doen om niet uit de toon te vallen. En dat lukte niet altijd. Ik herinner me nog dat een buurt-

bewonertje het op zekere dag had over een 'klien fietsje'. Hij wist dus echt niet in welke klok de klepel hing. Inmiddels zijn er andere tijden gekomen. Het dorpstaaltje heeft voor een groot deel plaats gemaakt voor voor iedereen verstaanbaar Nederlands, dat op zijn beurt die plaats moet verdedigen tegen het oprukkende Gooise dialect. Wat er ook gebeurt, veel mensen zijn geneigd zich te voegen naar de meerderheid. De wereld is in beweging, de wereld is sinds mijn schooljaren een stuk kleiner geworden en je komt makkelijker in contact met de wereld buiten het dorp. Met plat Garderens red je het waarschijnlijk amper meer op het schoolplein aan de Dr. H.C. Bosstraat, laat staan in het voortgezet onderwijs, maar dat laatste was in mijn tijd ook al zo. Er zijn veel mensen die het dreigende verdwijnen van dialect – een soort herinnering aan een knusser bestaan – aan het hart gaat. Er zijn in het hele land, maar ook in andere landen, al heel lang mensen bezig om hun eigen dorps- of streektaal in woordenboeken vast te leggen. Door de Nijmeegse Centrale voor Dialect- en Naamkunde zijn de laatste jaren woordenboeken voor het Gelderse rivierengebied en de Veluwe uitgegeven, waarin het huis en de mens centraal staan en waaraan door onze vroegere dorpsgenoten Lize Berns-de Greef en Erik van Middendorp is meegewerkt. Het Barnevelds Woordenboek (het dialect van de West- en Midden-Veluwe), waarin ook veel Garders is te vinden, was oorspronkelijk een particulier initiatief van de Barneveldse leraar H. van de Giessen.

Meertensinstituut

Het Amsterdamse Meertensinstituut bekommert zich ook om het behoud van het taalkundig erfgoed. Het houdt zich bezig met de bestudering van en het vastleggen van gegevens over de Nederlandse taal en cultuur. Het alledaagse leven in onze samenleving speelt daarbij de belangrijkste rol.

Het instituut is in 1930 ontstaan en is in 1952 onderdeel geworden van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Het stond onder leiding van P.J. Meertens (1899-1985) en heette tot zijn pensionering in 1965 het Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde. De bekende romancyclus Het Bureau van J.J. Voskuil is voor een deel gebaseerd op zijn loopbaan bij het Meertensinstituut.

Onderzoek

Op het gebied van de taal bestuderen de onderzoekers van het instituut zowel de geografische als de sociale variatie. Dat wil zeggen dat men onderzoekt welke vormen van de Nederlandse taal worden gesproken in verschillende delen van ons land en in verschillende maatschappelijke kringen. Men maakt daarbij onder andere gebruik van een vaste groep medewerkers in het Nederlandse taalgebied. Die geven door het invullen van vragenlijsten informatie over hun taalgebruik. Gedurende ongeveer 15 jaar leverde onze dorpsgenoot Maas Boeve zijn bijdragen aan dit onderzoek.

Vanaf de jaren 50 van de vorige eeuw maakten onderzoekers van het instituut in het hele land opnamen waarbij dialect-

sprekers min of meer vrijuit spraken over onderwerpen naar eigen keuze. Het streven was om een landelijke dekking te krijgen. Het resultaat – honderden uren opnamen – is te horen op de website www.meertens.knaw.nl/soundbites. Op de daar getoonde kaart klikt u een plaats aan – bijvoorbeeld Kommerzijl, Poortvliet of Garderen – en de rest wijst zich hopelijk van zelf. Anders roept u de buurman maar te hulp. Als u geen computer hebt, gaat u gezellig bij de burens op bezoek.

Het gesprek

Op 27 februari 1971 kwam er een mevrouw van het Meertensinstituut met een bandopname-apparaat naar Garderen om een gesprek tussen Arend Jan Versteeg, zijn vrouw Alie Wolbersen en Gerrit Jan van de Pol vast te leggen. In een ander artikel leest u wat Alie zich daarvan nog herinnert. De opname is van hoge kwaliteit en duurt meer dan 45 minuten. De drie praten er ongedwongen op los. Het



Arend Jan Versteeg, Alie Versteeg-Wolbersen en Gerrit Jan van de Pol.

gesprek gaat onder andere over werkzaamheden die in hun jeugd nog heel gewoon waren, zoals het ploegen met os en ezel, het rapen van *sloeren* (roggehalmen die bij het opbinden waren gevallen), *eerpels* rooien en rapen, *houten* (eek kloppen), en het karige arbeidsloon dat daar tegenover stond. Daarom werden om iets bij te verdienen bosbessen geplukt. Het *streupen* van *hoazen* bracht extra voedsel op tafel. Die dieren konden *iezig schrouwen* als ze verkeerd in een strik terecht kwamen. Grootvader Van de Pol was een door iedereen geducht veldwachter met een knoestige stok en hij moest het stropen zien te verhinderen. Verder werd er gejaagd op korhoenders. Als men een *keuj* wilde kopen, moest men soms naar Arnhem en terug lopen.

Er komen ook onderwerpen uit een minder ver verleden op tafel, zoals het mestoverschot, het boerenleven in Canada, de handel en wandel van een plaatselijke handelaar en transporteur, en de invloed van banken op het bestaan van kalverfokkers.

Als je je aandacht erbij houdt, is het gesprek voor een geboren Gardereen goed te volgen. Het wordt uiteraard in het dialect gevoerd, maar soms vallen de sprekers uit hun rol en klinken er ook woorden als *inderdaad* en *radicaal*. *Krek* en *kats* zouden beter klinken. Aan het eind wordt er op verzoek van de dame van het Meertensinstituut een vergelijking gemaakt tussen de uitspraak van sommige woorden in Garderen en Koudhoorn.

DJV

PRINS BERNHARDSCHOOL VRIJWILLIGERS

Rijk van Dam, zijn moeder komt uit Barneveld, zijn vader uit Woudenberg (Wombaarg) en zelf groeide hij op in Ede. Een Veluwnaar in hart en nieren met liefde voor Garderen, voor zijn school maar vooral voor 'zijn' kinderen. Ondanks zijn afkomst sprak hij het Veluws dialect niet, iets dat hij zelf jammer vond. We vonden elkaar toen we stelden dat dorp en dialect bij elkaar horen!

Zo koud als het buiten was, op die acht-tiende dag van december in 2009 vroor het 's middags om vier uur nog steeds drie graden, zo aangenaam was het binnen op het kantoortje van directeur Rijk van Dam van de Prins Bernhardschool. Met hem had ik een buitengewoon prettig en onderhoudend gesprek over de vele vrijwilligers die zich bezig houden met het reilen en zeilen van de school. Vrijwilligers, die als olie voor de samenlevings-machine fungeren, zonder wie die machine knarsend tot stilstand zou komen.

Vrijwilligers die heel veel voor de school doen en daar heel veel voor betekenen...!

We begonnen met **de oudercommissie**. Ouders van de schoolgaande kinderen kiezen uit een gesteld tweetal degene die in hun ogen het meest geschikt is voor de uitgebreide taak van de commissie. Om in aanmerking te komen

voor de commissie is het noodzakelijk de doelstellingen van deze school te onderschrijven. Eenmaal lid van de oudercommissie komt een lawine aan werkzaamheden op hen af. Elk jaar organiseren ze in juni een themadag voor de schoolkinderen. Zo'n dag kan variëren van een 'straatspeeldag', een sportdag, een 'hapjesdag', een sponsorloop en een handvaardigheidsdag met creatief werk. Verder leveren de commissieleden handen spandiensten bij de meest uiteenlopende zaken die de school betreffen. De commissie bestaat uit negen mensen, twee leraren en zeven ouders. De verdeling man-vrouw helt wat over naar de kant van de dames: vijf vrouwen en twee mannen. Ik denk als toehoorder, dat de Garderense mannen wel wat actiever zouden kunnen zijn. Het valt me steeds weer op dat vooral de moeders van onschatbaar belang zijn voor de school!

Vervolgens komt de **medezeggenschapsraad** aan de beurt.

Deze raad bestaat uit twee mensen en hier zijn de geslachten gelijkelijk verdeeld: één is een vrouw en de ander is dan een man. Elke vier jaar wordt de raad ververst en treden nieuwe vrijwilligers aan. De opdracht is meedenken en beslissen over alles wat de school aangaat, zowel wat het werk als wat het beleid betreft.

Een heel belangrijke groep is de **verkeersbrigadiers**.

Dit zijn vooral de moeders van de schoolgaande kinderen, maar het dient ter worden gezegd dat er ook een opa actief is bij het veilig overzetten van de kinderen over de verkeersvolle straten van ons verder zo rustige dorp. Bij de Golf supermarkt is de situatie duidelijk. Hier zijn zebrapaden een garantie voor het veilig oversteken van de kinderen. Bij de supermarkt De Spar is de situatie veel ongunstiger, hier moeten de kinderen absoluut worden geholpen om ongelukken te voorkomen.

Gezegd dient te worden dat het verkeer goed reageert op de seintjes van de brigadiers, er is nog nooit een ongeluk gebeurd en de automobilisten stoppen op tijd. Er chagarijnt wel eens een haastige kop van een chauffeur achter de voorruit, maar daar hebben de overzetmoeders (en opa) maling aan. Ze doen ongelooflijk goed werk en verdienen ons respect. In weer en wind zijn ze altijd weer aanwezig, ze ontbreken nooit.

De groep bestaat uit een vijftien moeders (en één opa) en de school kan altijd weer rekenen op verse aanvoer als een van de brigadiers niet meer kan of geen tijd meer heeft.

De groep voor het zware werk bestaat (bestond) uit de vrijwilligers voor het ophalen van **oud papier**.

'Bestond', omdat er een nieuwe regeling kwam voor het bijeen brengen van al dat papier. In plaats van het in dozen aan de weg zetten en ophalen van het

De prijs voor dat oud papier wordt gegarandeerd door de gemeente Barneveld. Voor het papier uit de grote container krijgt de school **drie cent per kg**, maar voor het papier dat door middel van de blauwe containers wordt opgehaald beurt de school **zes cent per kg**.

De meeste mensen weten dit niet (?) maar het is toch wel zaak om zoveel mogelijk papier via de blauwe container aan te leveren, *het scheelt de school en dus onze kinderen, een vermogen*, en het is voor ons, de papiergevers, ook nog veel gemakkelijker.

papier gebeurt het nu door middel van de al zo bekende **blauwe containers**. Dit is maar beter ook, want de ophalers moesten steeds weer de weg oversteken en vooral op de Putterweg is dit een levensgevaarlijk werk. Desondanks waren de vaders (inderdaad, hier zijn het vooral de vaders die steeds weer paraat staan voor het ophalen in weer en wind, zomer en winter, bij regen en zonneschijn!) steeds weer bereid om in hun vrije tijd dit belangrijke werk te doen. Waarom belangrijk?

Voor de school is het namelijk een heel prettige bron van inkomsten waarmee belangrijke zaken worden gefinancierd. De kosten worden hiermee betaald voor a. een **schoolreisje** dat eenmaal per jaar voor alle kinderen wordt georganiseerd. Voor de kinderen is zo'n geweldige dag en volkomen koste-

loos. Alleen de ouders dragen € 5,00 per kind bij.

b. een schoolkamp dat eenmaal per twee jaar wordt georganiseerd waarbij de kinderen ook nog drie euro zakgeld per dag krijgen! Hier dragen de ouders dragen € 10,00 per kind bij. Alle kosten worden uit de oudpapieropbrengsten betaald en dan blijft er voor andere leuke dingen zelfs nog geld over!!

Tenslotte zijn er nog de 'zwemmoeders', de begeleidsters in september tot april, bij het schoolzwemmen van groep vijf. De andere groepen krijgen geen zwemles. Tegenwoordig zorgen veel ouders daar zelf voor en is de school van haar taak ontheven.

**De leesmoeders,
de spelletjesmoeders,
de computermoeders,
de bibliomoeders,
de overblijfmoeders.**

Allemaal vrijwilligsters, je hoort ze niet

maar zonder hen zou het schoolgaan van de kinderen aanzienlijk minder leuk verlopen! In de volgende 'Darpsproat' gaan ze aan de orde komen!

En dan zijn we er nog niet. Het normale schoonhouden van de school gebeurt door een schoonmaakbedrijf. Maar een keer per jaar krijgt alles een grondige beurt. Dan gaat alles op zijn kop en wordt het laatste stofje en vlekje de school uitgesmeten. En ook daarvoor zijn weer veel vrijwilligers. Maar liefst vier avonden achter elkaar pakken ze uit en aan onder leiding van de oudercommissie en krijgen de school weer blinkend als tevoren!

Al die vrijwilligers krijgen van de school elk jaar weer een klein aandenken, een teken dat de school dit vele werk heel erg waardeert!

PvdB.

HET KLAAS VAN ESSENPAD

Op een koude namiddag, het was 17 december vorig jaar, kwam een kleine schare belangstellenden naar het graf van schaapherder Klaas van Essen, naast de Ned. Hervormde Kerk. Dit graf was grondig gerestaureerd en werd nu weer aan de 'inwoner' overgedragen. Dankzij een actie van Plaatselijk Belang werden giften ingezameld, om het graf op te

knappen. Klaas van Essens graf is door de gemeente Barneveld tot monument verklaard en zodoende was er, behalve giften van de Garderense gemeenschap en de provincie Gelderland, ook een bijdrage uit het Gemeentelijk Monumentfonds. Wethouder Gerard van den Hengel was bij de plechtigheid aanwezig. Het volledig gerestaureerde graf

was versierd met oranje slingers. Deze werden doorgeknipt door dhr. Peter van Essen, nazaat van Jan van Essen, de broer van de schaapherder. De schaapherder was zelf altijd ongetrouwd gebleven. Tijdens zijn leven dook Klaas van Essen onder en verstopte zich op de heide tussen Garderen, Uddel en Kootwijk, want hij wilde niet dienen in het leger van Napoleon en hij onderhield warme banden met de Oranjes. Toen we daar met zijn allen stonden was zijn naam nog verstopt onder een laagje sneeuw. Koster Piet van Bentum veegde de sneeuw weg en toen werd de naam, met nieuwe duidelijke letters, goed zichtbaar. Hiermee was de onthulling voltooid.



Opening Klaas van Essenpad.



Peter van Essen bij het gerestaureerde graf.

Hierna begaf het gezelschap zich onder leiding van de voorzitter van Plaatselijk Belang, Cees Hoogeveen, naar de overkant van de straat. Daar begint, wat nu heet: het Klaas van Essenpad. Het bord was bedekt met de Garderense vlag en werd onthuld door wethouder Van den Hengel en voorzitter Hoogeveen. Klaas van Essen is nu voor iedereen te vinden. In 'De Rank' hield wethouder Van den Hengel een toespraak waarin hij herinnerde aan de opknopbeurt van het dorp. Onder leiding van Plaatselijk Belang is veel tot stand gekomen. Het Klaas van Essenpad was het sluitstuk. Al met al: een goede reden om te klinken op het mooie dorp Garderen. Dat gebeurde dan ook daar in 'De Rank' op deze gedenkwaardige middag.

H.v.d.B.-R.

KERSTMARKT bij de MOLEN

De Sinterklaasdrukke was achter de rug en alleen de hoofdprijzen van de Sinterklaasbonnen moesten nog getrokken worden. Dat ging gebeuren op de Kerstmarkt bij de molen, een nieuwe activiteit van Plaatselijk Belang, het Garderense bedrijfsleven en diverse andere verenigingen. Vol verwachting trotseerden de Garderenen de kou en kwamen massaal naar de molen.

Daar was het heel gezellig en er was van alles te doen en te koop. De molen draaide, 'TOG' speelde, bij de Plattelandsvrouwen kon je spelletjes doen en er waren heerlijke dingen te eten en te drinken. De Oranjevereniging informeerde iedereen over de feestplannen voor Koninginnedag en 5 mei.

Er was nog veel meer te beleven. Rond de vuurpotten vormden zich groepen bezoekers en er werd heel wat afgepraat. De muziek van 'TOG' verhoogde de sfeer en alle aanwezigen hadden het geweldig naar de zin.

Helaas kon niet iedereen de hoofdprijs winnen, maar het was een hele leuke geslaagde avond. Voor herhaling vatbaar!

HvdB-R.

EEN BOEK OVER GARDEREN IN DE OORLOG

Midden september op een vrijdagavond belde een mij onbekende heer uit Leerdam en vroeg of ik misschien nazaten van de familie Van Malkenhorst kende. Die naam kende ik wel maar verder wist ik niets over hem. Ik beloofde er eens naar te informeren. Ik ging mijn licht maar weer opsteken bij Henk Kevelam aan de Speulderbosweg.

Deze vertelde me dat de familie ooit ook

in Elspeet had gewoond. Onze plaatsgenoot Bert Lubbersen wist te vertellen dat mevrouw Van Malkenhorst nog leeft. Ze woont naast haar zoon of ze woont bij een zoon in Limburg. Raadsel opgelost. Vervolgens kwam ik er achter dat er een manuscript bestond dat meester Van Malkenhorst heeft geschreven. Uitgeverij 'De Banier' zou dat graag willen uitgeven maar had nog heel wat openstaande

vragen. Na enige tijd stuurde de heer uit Leerdam, die Van Klinken bleek te heten, mij het manuscript toe en vroeg me of ik erop wilde reageren.

Hoofdpersoon in het genoemde manuscript blijkt Berend van Looijengoed te zijn die eens op Houtdorp woonde.



Schoolpersoneel 1943: Van de Bovenkamp, Juf Bedijn, Van Malkenhorst, Borst en Van Hees.

In de oorlog is zijn huis verwoest, later woonde hij aan de Koningsweg dicht bij De Beek te Staverden. Van verschillende personen in Garderen en Speuld heb ik foto's en dergelijke te leen gekregen om zo nodig te gebruiken. Met Van Klinken ben ik naar resten van de onderduikersholen in Drie wezen kijken.

Het verhaal vind ik heel boeiend, vooral omdat het zich in Garderen en omgeving afspeelt en door een Garderense schoolmeester die actief was in het verzet, is geschreven. Voor mensen uit Garderen staat er veel herkenbaars in! Het is de bedoeling dat het genoemde boek in de maand april uit zal komen. Mocht u belangstelling hebben dan kunt u in de nabije toekomst berichten in de krant vinden.

H.E.v.d.V.

INKWARTIERING

In de jaren dat ik voor de klas stond ben ik ieder jaar rond de meidagen wel met de Tweede Wereldoorlog bezig geweest. Van ouderen hoorde ik vaak: '... er is in Garderen maar heel weinig gebeurd'. Toch zijn er wekenlang Duitse soldaten ingekwartierd geweest. In het gemeentearchief vond ik onderstaande lijst uit 1941, waar ik in 1995 mee bezig geweest ben. Er zijn vast mensen die nu ongeveer 75

jaar zijn die zich iets moeten kunnen herinneren uit de inkwartiering. Op heel wat adressen werden Duitsers ondergebracht. Op de twee bladzijden uit het archief in Barneveld zie je waar en wanneer en de ontvangen vergoeding die men kreeg. Kunt u zich iets herinneren? Wilt u dat dan op (laten) schrijven en aan ons doorgeven?
HEvdV

Het eerste verhaal is intussen al binnen! Ik legde een bezoekje af aan de man met het beste 'collectieve' geheugen, mijn overbuurman Henk Kevelam en, zoals ik kon verwachte, had hij een verhaal voor me!

Henk Kevelam vertelt:

Ik kan me nog goed herinneren dat we in de Tweede Wereldoorlog inkwartiering hadden. Al vrij snel na de bezetting door de Duitsers kregen we bericht dat ons huis was aangewezen om Duitse soldaten onder te brengen. Zelf moesten we dan maar naar de overkant, naar Evert van Blotenburg. We namen onze bedden mee en trokken bij Evert in zo goed en zo kwaad dat maar kon. Ik denk dat met een bepaalde regelmaat die inkwartiering van 1940 tot 1943 duurde. Je had ze niet altijd over de vloer, soms twee, soms drie weken en ook wel eens korter. Het hing ervan af hoeveel en welke soldaten Garderen aandeden.

Wij hadden pech naast Hendrik van de Kolk te wonen, want Hendriks huis was groot en ruim en was dus toegewezen aan de commandant. Die commandant had een aantal soldaten bij zich voor de bewaking en die soldaten moesten natuurlijk in ons huis. Meestal kwamen ze 's avonds en vertrokken 's morgens weer. Op de zolder was stro uitgespreid en daar sliepen ze, op en onder wat dekens. Overdag waren ze er niet en ze aten in de veldkeuken die wel bij de school gestaan zal hebben. De school was namelijk ook

gevorderd en daar bevond zich de kern. Veel last hadden we niet van ze, of het moest zijn dat we in de tijd dat ze er waren uit ons huis moesten. Maar zoals ik zei, dat duurde meestal niet meer dan veertien dagen en dan kwam er weer een hele poos niets. Eigenlijk wist je nooit van tevoren wanneer ze kwamen.

Vaak kregen we, vooral in het begin, als kinderen snoepjes van die soldaten. Onze ouders hadden ons streng verboden die snoepjes aan te nemen, want je wist maar nooit of die waren vergiftigd. Wij als kinderen trokken ons daar niets van aan en namen ze graag aan! Behalve die snoepjes hadden we er niet veel voordeel aan. De mannen sliepen boven en licht was er in die tijd niet. Als ze uit de broek moesten dan piesten ze gewoon van boven van de trap af naar beneden. Ik denk dat ze bang waren om in het donker naar buiten te gaan, ze waren immers toch in vijandelijk gebied. Mijn moeder moest die rotzooi dan maar weer schoon maken.

Tot 1943 was de omgang redelijk gemoeidelijk, daarna begon het grimmiger te worden. Ze pikten onze fietsen en hielden razzia's om mannen op te pikken voor de arbeidsdienst in Duitsland. Maar dat is een ander verhaal!

PvdB

Voor de inkwartiering kregen de mensen een vergoeding.

Hieronder volgt een lijst bij wie de soldaten werden ondergebracht en wat men daarvoor beurde.

Naam kwartiergever:	Straatnaam en nr:	verleend:	data:	opbrengsten voor kwartier
N.Zevenbergen	Dorpsstraat 26	1 o.o.	25 mrt – 1 mei	29.60
A.Zevenbergen	" 24	2 mansch.	23 mrt – 1 mei	39.00
Zomerverblijf "Wielewaal"		3 "	24 mrt – 12 apr.	28.50
Kl. Letting				
A.Versteeg	Hoogesteeg 11	2 man	24 mrt – 1 Mei	7.60
		2 paarden		38.00
W.Valeton	Kolthooseweg 24	1 mansch	30 mrt – 1 mei	15.00
Ds. J.C.Terlouw	Dorpsstraat 17	2 off	28 mrt – 1 apr	44.20
E.Schuiteman	Smidstraat 7	1 man	31 mrt – 1 mei	15.50
E.Schuiteman	"	4 wagens	24 mrt – 1 mei	53.20
A.N.v.d.Sluis	Putterweg 68	2 man	23 mrt – 30 mei	38.00
W.Gerritsen	Paleisweg 18	6 man	24 mrt – 1 mei	27.60
W.Gerritsen	"	10 man	24 mrt – 9 mrt	16.90
G.Schuiteman	Mazenhofstraat 5	2 man	24 mrt – 1 mei	38.00
H.Pul	Bakkerstraat 4	1 vrachtw.	12 apr – 30 "	6.65
H.Pul	"	4 man	24 mrt – 30 "	19.00
G.v.d.Pol	Oud Milligensweg 19	2 man	24 mrt – 30 apr.	16.00
G.v.d.Pol	Smidstraat 1	1 man	24 mrt – 25 apr.	18.50
H.v.d.Pol	Koningsweg 15	1 man	18 apr – 1 mei	6.50
N.v.Os	Koningsweg 2	1 man	24 mrt – 1 mei	19.00
id.	"	1 man	20 mrt – 1 mei	21.00
id.	"	2 wagens	24 mrt – 1 mei	26.60
id.	"	1 man	27 mrt – 1 mei	17.50
P.v.Nieuwenhuis	Buurtstraat 9	4 man	13 apr – 1 mei	36.00
"	"	1 o.o.	28 mrt – 13 apr	12.00
J.v.d.Mast	Oud Milligensweg 15	2 man	24 mrt – 30 apr	38.00
H.v.Milligen	Mazenhofstraat 7	1 man 8 prd	24 mrt – 30 apr	49.40
G.v.Malkenhorst	Oud Milligensweg 8	2 off	24 mrt – 28 mei	10.40
G.v.Malkenhorst	"	1 off	16 apr – 30 apr	25.20
G.v.Malkenhorst	"	2 man	28 mrt – 30 apr	33.00
J.Leijenhorst	Speulderweg 41	7 man	24 mrt – 1 mei	64.60
id.	"	2 man	29 mrt – 1 mei	33.00
A.v.Kolk	Koningsweg 13	2 man	24 mrt – 1 mei	38.00
Mej. Leget	Putterweg 59	2 man	24 mrt – 1 mei	38.00
H.v.d.Kolk	Speulderweg 27	2 o.o. 1 man	28 mrt – 10 apr	31.90
id.	"	1 o.o.	11 apr – 30 apr	15.20
Andr.Koning	"	3 man	9 apr – 30 apr	33.00
J.Kevelam	Speulderweg	1 o.o.	26 apr – 30 apr	4.00
id.	"	1 off	11 apr – 19 apr	11.70
"	"	1 o.o.	24 mrt – 1 mei	30.40
"De Koekoek"	"	8 man	24 mrt – 1 mei	72.20
Zomerverbl Koolmees	Kolthoornseweg 17	1 o.o.	24 mrt – 1 mei	30.40
"	"	9 man	"	68.40
"	"	1 man	"	11.40
W. Jansen	Oudmilligensweg 31	3 man	"	57.00
R. Jetten	Dorpsstraat 5	1 o.o.	"	30.40
R. Jetten	"	1 man	27 mrt – 1 mei	17.50
"	"	1.o.o.	15 apr – 1 mei	12.00

Naam kwartiergever:	Straatnaam en nr:	verleend:	data:	opbrengsten voor kwartier
Jager Gerlings	Hoge Boeschoterweg 50	1 o.o.	24 mrt – 1 mei	30.40
"	"	2 man	"	19.00
"	"	1 man	1 apr – 1 mei	15.00
"	"	1 o.o.	23 mrt – 1 mei	31.20
P. van Hees	Koningsweg 23	1 o.o.	24 mrt – 1 mei	30.40
"	"	1 man	3 apr – 1 mei	13.50
"	"	1 man	23 mrt – 1 mei	19.50
"	"	1 motorrij wiel	10 apr – 1 mei	3.00
Huize De Heeghe	Koningsweg 33	1 off	8 apr – 1 mei	28.60
"	"	3 man	8 apr – 1 mei	33.00
"	"	15 man	24 mrt – 10 apr	51.00
G.Huisman	Oud-Milligenseweg 39	4 paarden	24 mrt – 26	13.20
R.P.Groeneveld	Dorpsstraat 2	1 man	24 mrt – 1 mei	19.00
"	"	8 paarden	"	30.40
Het Groene Huisje	Roeëkamperweg 22	9 man	24 mrt – 1 mei	68.40
"	"	"	"	11.40
A.Gaasbeek	Oud-Milligenseweg 14	1 off	24 mrt – 25 mrt	1.30
"	"	1 o.o.	24 mrt – 1 mei	30.40
L.M. de Fouw	Doodeweg 32	2 off	24 mrt – 1 mei	98.80
"	"	2 man	24 mrt – 1 mei	38.00
"	"	2 off	7 apr – 10 apr	7.80
"	"	1 off	8 apr – 10 apr	2.60
"	"	1 man	10 apr – 1 mei	10.50
"	"	1 off	24 mrt – 1 mei	49.40
J van Elten	Doodeweg 26	4 man	24 mrt – 1 mei	76.00
"	"	1 man	30 mrt – 1 mei	16.00
G. Davelaar	Smidsstraat 13	1 man	24 mrt – 1 mei	19.00
"	"	1 motorrij wiel	"	5.70
J.F. Cozijnsen	Smidsstraat 11	1 o.o.	24 mrt – 1 mei	30.40
"	"	2 man	"	38.00
B. van Beekhuizen	"	8 man	11 apr – 1 mei	32.00
A.J. Burger	Putterweg 48	2 man	24 mrt – 1 mei	6.00
J Bakker	"	één werkkamer en gebruik van Machine voor schoenmaken	24 mrt – 1 mei	8.00
J. Bakker	Speulderweg 1	15 man	24 mrt – 25 mei	3.00
"	"	6 paarden	24 mrt – 1 mei	22.80
C.J.v.d.Bijl	Oud-Milligenseweg 38	1 man	24 apr – 1 mei	1.40
"	"	2 paarden	24 mrt – 1 mei	19.00
H. Bronkhorst	Oud-Milligenseweg 33	4 man	24 mrt	0.80
"	"	4 man	25 mrt	0.80
"	"	5 man	26 mrt	1.00
"	"	6 man	27 mrt	1.20
"	"	3 man	28 mrt	0.60
"	"	3 man	29 mrt	0.60
"	"	3 man	30 mrt	0.60
"	"	3 man	31 mrt	0.60

Totaal uitbetaald: 3094.35

off = officier • o.o. = onder officier

JODEN IN GARDEREN TIJDENS DE OORLOG

In de vorige Darpsproat vroeg ik wie er nog iets wist over de Joodse kinderen die hier op school hebben gezeten.

Kort na het verschijnen van het nummer kreeg ik een telefoontje van dhr. W. Huisman van de Ringelboschweg. Hij vertelde me het volgende: Enkele jaren voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog is de familie Jacob vanuit Fulda naar Nederland gekomen.

De heer Jacob had in de Eerste Wereldoorlog in Frankrijk voor de Duitsers gevochten. Hij is toen gewond geraakt aan zijn been waardoor hij kreupel is gaan lopen. Hij ontving als onderscheiding het 'IJzeren Kruis'.

In 1938, toen het voor Joden niet meer plezierig was in Duitsland, is de familie naar Nederland gekomen. Het gezin vestigde zich in Garderen als boer en handelaar aan de Oud Milligenseweg waar nu de 'Wervelwind' is; het land kocht hij van de familie Boeve.



Op de foto staan van links naar rechts Jacob Jacob, Heintje Huisman, Benno Jacob, Gerard Jacob, ????, mevrouw Jacob.

De kinderen Huisman speelden met de nieuwe buurkinderen Gerard en de vier jaar oudere Benno.

In 1943 is de familie opgehaald door de Duitsers. De heer Jacob is wel gewaarschuwd om onder te duiken maar als drager van het 'IJzeren Kruis' voelde hij zich wel veilig. Zoon Benno is wel ondergedoken. Hij overleefde de oorlog en is nog in Garderen bij de familie Huisman terug geweest.

Later is Benno naar Amerika geëmigreed en aldaar overleden.

De rest van het gezin is opgepakt en naar Westerbork gebracht. Vanuit Westerbork zijn ze naar Theresienstadt in het noordwesten van Tsjechië gebracht. De familie Huisman stuurde ze nu en dan pakjes waarop dan een kaartje kwam dat het ontvangen was.

Tot men niets meer hoorde. Vanuit Theresienstadt waar velen aan ontberingen stierven, zijn ze waarschijnlijk doorgevoerd naar het beruchte concentratiekamp Auschwitz-Birkenau waar de gaskamer hen wachtte.

Een zwager van de de familie, Catsman, is enkele weken op de Ringelboschweg ondergedoken geweest. Deze overleefde de oorlog en was eigenaar van een verf-fabriek in Amstelveen.

HEvdV.



Velen van u hebben gereageerd op de vorige schoolfoto waardoor we nu alle namen hebben.



Prins Bernhardschool 1964
(3e Klasse)

- | | | |
|--------------------------|---------------------------|---------------------------|
| 1. Mettie Blotenburg | 15. Melie van Middendorp | 32. Hennie Kevelam |
| 2. Meester van de Vlist | 16. Eefje Bronkhorst | 33. Geurtje van den Hoorn |
| 3. Mettie Kevelam | 17. Kees van Ommeren | 34. Sjanie Koffyberg |
| 4. Hennie Woltinge | 18. Aleida Koning | 35. Gert van de Kolk |
| 5. Hettie Bronkhorst | 19. Wim Kevelam | 36. Jan Hoegen |
| 6. Jenneke Hardeman | 20. Jannie Gerritsen | 37. Melis Schimmel |
| 7. Betsie van Middendorp | 21. Stijnje van den Hoorn | 38. Rudy Schmidt |
| 8. Jannie Hoegen | 22. Henri van Middendorp | 39. Bert van Wincoop |
| 9. Ellie Veldhuizen | 23. Paulina Koning | 40. Arend Schuiteman |
| 10. Jannie Mol | 24. Job Lubbersen | 41. Jan van Middendorp |
| 11. Bertha van Beek | 25. Rinie Mouw | 42. Kees Fluit |
| 12. Gerrie Schuiteman | 26. Joke van Staveren | 43. Gert de Bruin |
| 13. Elly Reitsma | 27. Lucy Zevenbergen | 44. Martin Treup |
| 14. Evelien Schuiteman | 28. Corrie van Middendorp | 45. Evert Borgers |
| | 29. Hennie Boeve | 46. Piet Hoogendijk |
| | 30. Hennie van den Brink | 47. Niek van den Broek |
| | 31. Jannie Morren | 48. Jan Willem Bakkenes |

'T Fotohoekje

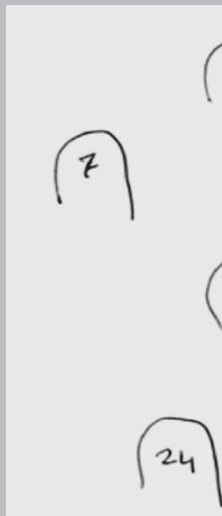
Van Lize de Greef ontving ik onderstaande foto waarbij nog een aantal namen ontbreken. Volgens de gegevens gaat het hier om de zesde klas van de lagere school in 1953. Weet u wie het zijn? Geef het mij even door.

1. Huib van Mourik
2. Abel Wallet
3. Peter Bronkhorst (van Alie Kennis)
4. Gerrit Bronkhorst (van Hendrik)
5. Wouter Bos
6. Ab Zegers
7. Ruth Zeissink
8. Rijk van Harten
9. Jannie van Voorst
10. Hennie Schuiteman
11. Rita Schuiteman
12. Jannie Huisman
13. Metje Blotenburg
14. Heintje Boeve (van Steven)
- 15.
- 16.
17. Jansje van de Hul
- 18.
19. Mieke Jongboer
- 20.
21. Reinie van Voorst
22. Greetje van de Koot
23. Meester de Greef
24. Bertus Schuiteman
- 25.
26. Rinus Kievit
27. Anton Stam
28. Aalt van Middendorp

29. Gerard Zevenbergen
30. Aalt Kraaijenhof
31. Henk Zevenbergen



Reacties gaarne aan
Cees van Middendorp,
Dr. H.C. Bosstraat 10,
tel. 0577-461401
of via e-mail:
c.middendorp6@chello.nl.
Voor een kopie van de
foto kunt u ook bij
Cees terecht.
De kosten zijn één euro.





1 2 3 4 5 6
8 9 10 11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21 22 23
25 26 27 28 29 30 31

Vrijwilligers bij HET oud papier

Zaterdagmorgen acht uur. Voor een groot deel slaapt Garderen nog maar om tien voor acht staan de eerste vrijwilligers al klaar bij de Prins Bernhardschool. Er staat weinig wind maar het is daar buiten vinnig koud. Het vriest een vijftal graden op die tweede dag van januari 2010, maar dikke jassen houden de kou buiten.

Steeds meer vrijwilligers druppelen binnen en om tien over acht zijn ze compleet. Twee vuilniswagens van de gemeente met chauffeur, vier vrijwilligers om de blauwe containers aan het stortmechanisme te koppelen en een coördinator.

René van Beek, Reinier Boeve, Evert Jansen en Arend Versteeg bemannen

de achterzijde van de vrachtwagens. Na nog wat overleg met Freek Mulder, de coördinator van de vrijwilligersgroep, en met gelach en plezier gaan de heren op weg!

Ik ga mee met Freek naar zijn huis om onder het genot van een kop thee te worden bijgepraat.

Freek is al een heel tijdje coördinator, ook al in de tijd dat het papier in dozen aan de weg werd gezet om te worden opgehaald.

“Dat was vaak redelijk gevaarlijk”, aldus Freek, “vooral langs de Putterweg, de Speulderweg en de Hogesteeg. De meeste automobilisten hielden rekening met je, maar er waren erbij die totaal



ongeïnteresseerd waren in onze veiligheid. Ze scheurden als gekken langs ons heen en het is een klein wonderdje dat het altijd goed is gegaan.

Ik had intussen al gehoord dat in Kootwijk en Stroe voor het oud papier door de gemeente verstrekte containers werden gebruikt en ik dacht dat dit systeem in Garderen zeker zou passen! Ik nam contact op met de gemeente en laat daar nu ook deze gedachte al heersen! We waren het snel samen eens. Ik had het idee dat dit systeem veel beter kon gaan werken en dat was nodig ook. Het kostte me drie avonden om de nodige vrijwilligers uit de groep van vijftig vaders van schoolgaande kinderen bij elkaar te krijgen. Vaak was het dan ook nog dat iemand uitviel zodat ik zelf weer moest helpen. Met het nieuwe systeem kost het me het nog maar één avond en het zaakje is gepiept!

Dat dit nieuwe systeem goed bevalt blijkt wel uit de overzichten van de gemeente waar wordt gesteld dat de opbrengst een tien procent hoger ligt dan bij het oude systeem!

De vrijwilligers hebben een cursus gevolgd gegeven door de gemeente en krijgen na afloop daarvan een certificaat, waarbij ze dan tevens zijn verzekerd. Zo gauw de kinderen van school zijn stoppen de papierophaalvaders om plaats te maken voor de nieuwe lichter.

We doen eigenlijk heel goed werk, zo met z'n allen. Als je rekent dat we per



Freek Mulder.

schoolkind een vijftig euro per jaar ophalen en dat er nergens iets aan de strijkstok blijft hangen, dan kun je je wel indenken dat dit voor onze schooljeugd en leiding een fantastische zaak is!

Ik heb zo'n idee dat zowat alle huishoudens in Garderen meedoen. We halen gemiddeld in een jaar 185.000 kilo papier op. Garderen doet het goed. Bij de dozen was er nog wel eens wat rommel maar in de containers ziet het er perfect uit. De verhouding tussen blauwe-containerpapier en grote-container papier is ongeveer 2½ op 1. We zijn uiteraard blij met het papier in de grote container **maar het papier uit de blauwe container brengt zes cent per kg op en dat van de grote drie cent.** Dat scheelt dus de helft waarvoor je niets hoeft te doen. Onze oproep aan onze dorpsgenoten is dan ook: **zoveel mogelijk papier in de blauwe container!**"

PvdB

VIJF VRAGEN AAN MEVR. ALIE VERSTEEG



Op 27-02 1971 werd door een medewerkster van het Meertens Instituut uit Amsterdam een gesprek opgenomen, dat gevoerd werd door Gerrit Jan van de Pol en Arend Jan en Alie Versteeg. Dit gesprek werd onlangs door het Meertens Instituut, dat hoort bij de Universiteit van Amsterdam, op internet gezet. Het gesprek werd opgenomen om zo het Garderens dialect te bewaren en te kunnen bestuderen. Van de gesprekspartners is alleen Alie Versteeg nog in leven, vandaar dat we onze vragen aan haar gesteld hebben.

Vraag 1: Je bent niet geboren in Garderen, maar je woont hier al heel lang. Hoe is dat gegaan?

Ik ben geboren in 1929 in Koudhoorn en in 1955 ben ik in Garderen gaan werken bij de familie Van de Pol. In 1958 ben ik getrouwd met Arend Jan Versteeg en toen ben ik ook echt in Garderen gaan

wonen. Het was toen moeilijk om een huis te vinden. Wij hebben ook een paar jaar in 'De Lijsterbes' gewoond aan de Koudhoornseweg. Wij woonden in het achterste deel van het huis en dat was woekeren met de ruimte. Het huis staat er niet meer, er staat nu een nieuw huis in Tiroler stijl. Voor ons was het een uitkomst dat we in 1963 een huis toegevoegd kregen van de gemeente aan de Kastanjelaan. Ik woon er nog steeds met veel plezier.

Vraag 2: Spreek jij Koudhoorns of Garderens?

Vroeger zal het wel Koudhoorns geweest zijn, nu maakt het niks meer uit. Ik spreek nog wel veel dialect, ook met mijn dochters. Het heeft iets eigens en ik vind, dat dialect spreken beslist niet dom is. Het is dom om het dom te vinden, want het is een stukje cultuur. Maar ook in Garderen wordt steeds minder dialect gesproken.

Vraag 3: Hoe kwam die dame van het Meertens Instituut bij jullie terecht?

Vroeger (rond 1970) waren alle dorpse vergaderingen bij Bomhof in De Bonte Koe. Na afloop bleven de mensen dan nog even aan de bar staan praten. De dame van het Instituut was in De Bonte Koe en hoorde de gesprekken, die in het Garderens gevoerd werden. Ze vroeg of ze er een opname van mocht maken. De meeste mensen voelden daar niet voor, maar mijn man leek het wel wat. Hij moest zorgen voor drie deelnemers, die goed dialect spraken en wat te vertellen hadden. Dan werd het gesprek, dat moest gaan over heel gewone dingen, opgenomen. Zo is het ook gegaan. Arend Jan die timmerman was, vroeg zijn neef Gerrit Jan van de Pol erbij. Een vrouw was zeer welkom dus mocht ik ook meepraten. Het Meertens Instituut zou deze opname van ons gesprek altijd bewaren.

Vraag 4: Hoe vond je het, toen het gesprek op de computer te vinden was?

Eerst vond ik het wel moeilijk om er naar te luisteren, mijn man is al lang niet meer in leven.

Voor de kinderen was dat ook zo. Nu ben ik blij dat die opname er nog is. Ze hebben die band inderdaad heel lang bewaard. Mijn kleinzoon heeft de opname op een cd gezet, nu kan ik die draaien wanneer ik wil.

Het gekke is, dat wij na die opname nooit meer iets van Het Meertens Instituut gehoord hebben. Voor ons was het een totale verrassing, dat het gesprek in-

eens op de computer stond. Ze hadden best even kunnen waarschuwen.

Vraag 5: Je kwam in 1955 naar Garderen, eerst om te werken en toen om te wonen, is er veel veranderd?

Tja, er wonen nu veel meer mensen in Garderen, het dorp is gegroeid. Wat ik mis, is de saamhorigheid, het leven met en voor elkaar. Vroeger was het ook wat overzichtelijker. De dokter, de dominee, de schoolmeester enz. daar had je respect voor. Die spraken Nederlands en geen Garderens. Op school moest je ook Nederlands spreken. Dat deden natuurlijk de vakantiegangers en de militairen, die hier kwamen of woonden, ook. Maar als Garderenen onder elkaar sprak je in je eigen dialect. Dat is bij mij ook echt het Garderens dialect geworden, al kom ik uit Koudhoorn.

Garderen 10 januari 2010.

Hoe zeg je het in Garderen en in Koudhoorn?

Het verschil:	Koudhoorn	Garderen
	Rooien	Roeien
	Keis	Kees [kaas]
	Dooi	Dui.

Als u, lezer, meer van deze verschillen weet, laat het ons weten.

H.v.d.B-R.

NIEUWS UIT DE BARNEVELDSCHÉ COURANT

Ook honderd jaar geleden bood de krant een afwisseling van groot en klein nieuws. Dat geldt ook voor de Barneveldsche Courant, die toen nog maar eens per week verscheen. Hieronder vindt u een aantal artikelen met opmerkelijk Garderens nieuws. Wat voor de een groot nieuws is, zal voor een ander niets voorstellen. Maar wie zich bij het spelen met vuurwerk flink bezeert of verwondt, zullen het wereldnieuws of de plannen om bij Garderen een vliegveld aan te leggen voorlopig een zorg zijn.

Garderen. 6 januari

Het is nog steeds het gebruik om het nieuwe jaar door schieten aan te kondigen. Vóór dien tijd worden allerlei oude pistolen, soms geweren, voor den dag gehaald en men doet een goede dosis kruit op, om het nieuwe jaar met schoten te begroeten.

Dat echter niet in ieders hand deze wapenen vertrouwd zijn, bleek weer dezen Nieuwjaarsdag. Eenige jongens zouden het eens probeeren, maar de eene schoot zich in de linkerhand zoodat hij zich hevig bloedende zoo spoedig mogelijk naar den dokter kon be-geven om daar de wonde te laten verbinden. Een ander kreeg een schot kruit in het gezicht, zoodat hij zich haast niet wist te bergen van de pijn. Beiden zijn nu naar omstandigheden wel, maar het is een goede leer voor anderen en voor hen zelf, om niet zulke wapenen te hanteeren. We hopen ten minste, dat het een goede les voor hen is, die hen aanspoort, om eerst te bedenken wat ze gaan doen.

Op 25 juli 1909 vloog de Fransman Louis Blériot in een zelfgebouwd vliegtuig als eerste over het Kanaal tussen Frankrijk en Engeland. Spoedig sloeg de vliegkoorts overal in de wereld flink toe, ook in Nederland en in de gemeente Barneveld. Dat leidde tot twee bijzondere artikelen in de krant.

Barneveld, 2 Juni. *Naar wij vernemen, bestaat er alle kans, dat onze gemeente zich weldra in een flink vliegerrein zal mogen verheugen. Door tusschenkomst van onzen Burgemeester worden namelijk pogingen aangewend, voor een stuk heidegrond, ten grootte van ongeveer 400 H.A., van de voormalige Garderensche Maalschap aan te kopen, welke gronden gelegen zijn aan den Rijkstraatweg Voorthuizen-Apeldoorn. Daar verwacht mag worden, dat aan het in orde brengen van het terrein heel wat geld verdiend zal worden, terwijl de vliegproeven, die natuurlijk door duizenden vreemdelingen zullen worden bijgewoond, eveneens groote voordeelen voor de bewoners dier streken afwerpen, is het voorzeker te hopen dat deze plannen weldra worden verwezenlijkt.*

We weten inmiddels beter. Het verhaal maakt duidelijk hoe groot de geestdrift voor de nieuwe vorm van vervoer was. Zelfs het gerucht dat er een vliegtuig in de lucht was gezien, kon een verslaggever op een uitgebreid onderzoek laten gaan.

Barneveld, 22 Sept. Naar aanleiding van een onlangs in verschillende bladen opgenomen bericht, als zou den korporaal Lütge met een Blériot-machine nabij Garderen gevlogen zijn, hebben wij ter plaatse een nader onderzoek ingesteld, waaromtrent wij het volgende kunnen mededelen:

Bij ons bezoek aan Garderen, wendden wij ons in de eerste plaats tot den heer H. van de Craats, lid van den Raad en Wethouder, die verklaarde van een vliegtocht aldaar voor het eerst uit de couranten vernomen te hebben. Noch hij, noch een der overige bewoners van het dorpje, had voor zoover hem bekend was, iets van een zich in de lucht bevindende vliegmaschine gezien. Ook de heer E. Schuiteman, eveneens raadslid en aldaar wonende, gaf ons een zelfde antwoord. "Van die heele vlieggeschiedenis is stellig geen woord waar", voegde deze er nog aan toe.

Hierop begaven wij ons naar den gemeenteveldwachter G. van de Pol, doch ook deze antwoordde: "niets van bekend in Garderen". Daar bedoeld bericht ook meldde, dat langs het kamp van Milligen (Remonte Depôt) gevlogen zou zijn, hebben wij nog de moeite genomen, om ook daar inlichtingen in te winnen, na nog vooraf van een bewoner nabij het Uddelermeer, op onze vraag een ontkenkend antwoord ontvangen te hebben. In het Remonte Depôt was Adjudant Peters zo welwillend, ons alles te vertellen wat hem van de zaak bekend, of liever niet bekend was. Geen der officieren of minderen had namelijk

op den bewusten avond iets omtrent een vliegmensch gezien of vernomen, niettegenstaande zich toen ongeveer 200 militairen in het kamp bevonden, van wie er eenigen op wacht, dus in de open lucht waren. "Neen", zoo vervolgde de Adjudant, "hier is stellig niet gevlogen; immers op deze uitgestrekte heide, waar men uren in het rond kan zien, wordt niet ongemerkt gevlogen",

Ook was den Adjudant in het geheel niets van een zekeren korporaal Lütge bekend. Een aan dezen korporaal uit Apeldoorn verzonden telegram bleek dan ook onbestelbaar te zijn, hoewel de besteller niet alleen in het Remonte Depôt, doch in de omliggende dorpjes en buurten naar de korporaal gevraagd had. Uit bovenstaande mededeelingen meenen wij te mogen concluderen, dat er ter plaatse inderdaad niet gevlogen is, en dat het hoogstens een "proefballon" geweest is, die in de buurt van Garderen is opgelaten.

Het "Handelsblad", dat o.m. ook bovenbedoeld bericht had opgenomen, deelde mede, dat dit bericht door iemand die zich een broeder van den korporaal Lütge noemde, per telefoon aan de Redactie was kenbaar gemaakt.

(Uit de Barneveldse Courant door DJV).

ROODBORSTJES EN EVERZWIJNEN KOMEN SAMEN DE WINTER DOOR

We hebben weer eens een echte sneeuwwinter met alle gevolgen van dien, ook voor de dieren. Als er vier weken lang sneeuw ligt kunnen de vogels in de bossen niet meer gemakkelijk insecten en zaadjes vinden. Gelukkig krijgen ze hulp uit onverwachte hoek.

De wilde varkens zijn de laatste tijd vaak negatief in het nieuws. Ze lopen op de verkeerde plaatsen, ze halen tuinen en weilanden overhoop en er zijn er teveel! Dat kunnen we regelmatig in de krant lezen.

Toch zijn ze voor de vogels deze winter onmisbaar. Ook als er sneeuw ligt blijven ze wroeten om een lekker hapje te

vinden. De omgewoelde plekken, vaak langs wegen en paden, bieden vogels de gelegenheid om ook op zoek te gaan naar insecten en wormen die weggekropen zijn in het rottende blad.

Onderstaande foto, gemaakt door natuurkenner Louis Fraanje, is daar een prachtig voorbeeld van. Drie roodborstjes wachten geduldig tot de everzwijnen klaar zijn met eten en wroeten. Dan gaan zij op zoek naar een lekker hapje. En zo helpen everzwijnen roodborstjes de winter door!!

Zo zie je maar weer dat elk dier z'n speciale plaats heeft in de natuur.



(Foto: Louis Fraanje)

Natuurbeheer

Natuurlijk is het zo dat als er echt teveel varkens zijn, er moet worden ingegrepen. Wij sluiten ons van harte aan bij het compromis dat Louis Fraanje voorstelt. Natuurlijkheidsbeheerders en jagers moeten samen aan tafel om te bepalen hoeveel

wilde zwijnen een bos kan herbergen. Het is belangrijk om tot een goed evenwicht te komen. Natuurlijk moeten we ook rekening houden met de roodborstjes!

HvdB-R.

Wilde zwijnen helpen roodborstjes de winter door

(Door Louis Fraanje, voorzitter Jac. Gazenbeek Stichting)

Samenwerking

Natuurlijkheidsbeheerder Louis Fraanje uit Lunteren zwervt regelmatig door de bossen op de Veluwe, en ook bij Garderen. Hij was deze winter getuige van een mooi schouwspel in het bos:

Terwijl een aantal wilde zwijnen aan het wroeten was in de bosgrond onder de sneeuw, zaten drie roodborstjes op een struikje toe te kijken. Zodra de zwijnen verder trokken, doken de vogeltjes op de open gewroete plek, om nog wat eetbaars te zoeken. Zo zie je dat in deze barre tijden, bewust of onbewust de dierenwereld elkaar de winter door helpt.

Verantwoording

Over het afschieten van wilde zwijnen kan ik kort zijn: als de zwijnenstand in een bepaald natuurgebied echt te hoog wordt t.a.v. de draagkracht van zo'n bos, moeten maatregelen worden genomen. Ik bedoel hiermee dat de andere dieren zoals o.a. herten, reeën etc. ook een plaatsje

verdienen in dat gebied. Ik denk dan ook dat de jagers in en om Garderen heus wel weten waar ze mee bezig zijn. Daarnaast blijven jachttopzichers nodig voor goed toezicht, want dat is ook in het belang van de natuurlijkheidsbeheerder. Een boswachter of jachttopzichter die alleen maar voorlichting geeft en stropers of anderen die zich misdragen hun gang laten gaan, dat kan mijns inziens natuurlijk niet de bedoeling zijn. Een stroper schiet wat hem voor de loop komt, een jager daarentegen heeft verantwoording af te leggen aan zijn wildbeheereenheid.

Compromis

We moeten niet vergeten, dat juist de bekende en inmiddels overleden jager als Arnold van der Wal uit Speuld ervoor gezorgd heeft dat het bekende Speulderbos weer zo rijk is aan wild. Dus moeten we niet direkt met onze vinger naar de jagers wijzen, als de grote boosdoeners. Natuurlijkheidsbeheerders en jagers kunnen beter, net als de wilde zwijnen met de roodborstjes, met elkaar rond de tafel gaan zitten om tot een goed compromis te komen.

DE UIL EN HET VUIL



Vroeger was het de gewoonte om allerlei soorten afval in de wegberm, onder de heg of in het bos te storten. Dat is nu absoluut niet meer nodig want we hebben een groene, grijze en blauwe container. Toch zijn er mensen die deze gewoonte maar niet afleren. Nog steeds deponeren zij afval in het bos of langs de weg.

Grondeigenaren zetten daarom op die plekken, waar gestort wordt, wel eens een bordje met de tekst:

Verboden vuil te storten.

Zo staat er een sinds jaar en dag zo'n bordje aan de Koudhoornseweg.

Nu is het zo dat enkele jaren geleden hier, in een hoge boom een uil is komen wonen.

Een Gardereen, die het goed voor heeft met de vogels en met de uil in het bijzonder, heeft daar aan een boom een comfortabele nestkast opgehangen. Sindsdien geniet de hele buurt op gezette tijden van de luidruchtige aanwezigheid van de uilen. We hebben het er graag voor over!

Om de uilen een rustige omgeving te bieden heeft een andere vogelliefhebber het voorgenoemde bordje gebruikt om daarvoor te zorgen. Hij of zij hoefde maar twee letters te verwijderen en er staat nu:

Verboden uil te storen.

Die verandering betekent echter niet, dat er nu weer vuil gestort mag worden!



Colofon

**Darpsproat is een uitgave van
de Vereniging Plaatselijk Belang Garderen en Omgeving.**

Redactie:

Peter van den Born (pvandenborn@planet.nl)
Hennie van den Born-Reitsma (hennievandenborn@planet.nl)
Cees van Middendorp (c.middendorp6@chello.nl)
Dick Veldhuizen (d.veldhuizen5@chello.nl)
Henk van der Vlist (henkvandervlist@gmail.com)

Correspondentie/secretariaat:

Evelien van de Langemeen-Bronkhorst
Wilgenlaan 4
3886 AV Garderen
e-mailadres: info@plaatselijkbelang.nl

Website: www.plaatselijkbelanggarderen.nl

AANMELDINGSFORMULIER **voor lidmaatschap 'Plaatselijk Belang Garderen e.o.'**

Ondergetekende geeft zich voor 4 euro per jaar op als lid van Paatselijk Belang Garderen e.o.

Naam: _____

Adres: _____

Handtekening: _____

*Inleveren bij of opsturen naar
E. v.d. Langemeen-Bronkhorst, Wilgenlaan 4, 3886 AV Garderen*

